

Sygn. akt I UK 485/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania D.W.

przeciwko [...] Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w [...]

o jednorazowe odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2017 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od postanowienia Sądu Okręgowego - Sądu

Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]

z dnia 10 czerwca 2016 r.,

**uchyła zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu - Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]
do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczony D.W. wniósł odwołanie od decyzji Komendanta Głównego Policji z dnia 18 marca 2015 r., stwierdzającej z urzędu nieważność decyzji [...]

Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 17 lipca 2014 r., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu jednorazowego odszkodowania w kwocie 13.140 zł za 18% uszczerbek na zdrowiu będący skutkiem wypadku z dnia 4 lipca 2013 r. pozostającego w związku z pełnieniem służby w Policji.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do jednorazowego odszkodowania w kwocie 13.140 zł za 18% trwały uszczerbek na zdrowiu doznany w wyniku wypadku w drodze z miejsca zamieszkania do miejsca służby w dniu 4 lipca 2013 r.

Sąd Rejonowy ustalił, że ubezpieczony jest zatrudniony w Komendzie Miejskiej Policji w [...] na stanowisku kierownika Rewiru Dzielnicowych w stopniu aspiranta sztabowego. W dniu 4 lipca 2013 r. w trakcie przemieszczania się prywatnym środkiem transportu, tj. skuterem, z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby, tj. Komendy Miejskiej Policji w [...], ubezpieczony uczestniczył w kolizji drogowej z samochodem osobowym. Wypadek ten został uznany przez komisję powypadkową w protokole z dnia 22 lipca 2013 r., nr 17/2014 za wypadek pozostający w związku z pełnieniem służby w Policji, a tym samym wyczerpujący dyspozycję art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w policji (dalej jako ustawa o odszkodowaniach z 1972 r.). Wojewódzka Komisja Lekarska Ministerstwa Spraw Wewnętrznych orzeczeniem z dnia 11 czerwca 2014 r., nr 91/U/2014 uznała, z kolei, że wypadek pozostawał w związku ze służbą i spowodował trwałe następstwa w postaci 18% uszczerbku na zdrowiu. W związku z tym orzeczeniem, [...] Komendant Wojewódzki Policji decyzją z dnia 17 lipca 2014 r., nr 66/2014 przyznał ubezpieczonemu jednorazowe odszkodowanie w kwocie 13.400 zł za trwały uszczerbek na zdrowiu, a decyzją z tego samego dnia nr 66/P/2014 - jednorazowe odszkodowanie z art. 10 ust. 1 ustawy o odszkodowaniach w kwocie 209.99 zł za uszkodzone przedmioty osobistego użytku. Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2015 r., nr FU-9006- 2/14/A Komendant Główny Policji wstrzymał jednak z urzędu wykonanie obu wymienionych wcześniej decyzji [...] Komendanta Wojewódzkiego Policji. Ubezpieczony wniósł zaś do Komendanta Głównego Policji zażalenie na powyższe postanowienie. Postanowienie to zostało

utrzymane w mocy, a następnie Komendant Główny Policji decyzjami z dnia 18 marca 2015 r., nr FU-9006-6/14/15/ASz/ED i nr FU- 9006-7/14/15/ASz/ED stwierdził nieważność obu decyzji wydanych przez [...] Komendanta Policji.

Uwzględniając tak ustalony stan faktyczny sprawy, Sąd Rejonowy uznał odwołanie za zasadne. Sąd ten stwierdził, że w niniejszej sprawie nie było sporu odnośnie do zdarzenia z dnia 4 lipca 2013 r. i jego następstw w postaci 18% uszczerbku na zdrowiu. Spór sprowadzał się natomiast do odmiennych twierdzeń stron w kwestii regulacji prawnej, która powinna mieć zastosowanie do przedmiotowego zdarzenia, to jest czy ma być to ustawa o odszkodowaniach z 1972 r., czy ustawa o świadczeniach odszkodowawczych z 2014 r.

Sąd Rejonowy poparł stanowisko wyrażone przez Sąd rozpoznający sprawę w poprzednim postępowaniu, zgodnie z którym art. 48 ustawy o świadczeniach odszkodowawczych z 2014 r. może być rozumiany wyłącznie w jeden sposób, a mianowicie jako dotyczący całości postępowania wypadkowego, które rozpoczyna się w chwili zaistnienia zdarzenia uznanego za wypadek i jego zgłoszenia pracodawcy. Wyodrębnianie dwóch etapów postępowania, tj. postępowania wyjaśniającego i postępowania w przedmiocie przyznania świadczenia odszkodowawczego może mieć znaczenie jedynie akademickie, porządkujące czy też wewnętrzne. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, podział ten nie wynika z ustawy o świadczeniach odszkodowawczych z 2014 r. Gdyby ustawodawca chciał podzielić postępowanie wypadkowe na etapy i przypisać im szczególne znaczenie prawne, to - po pierwsze - ustanowiłby oddzielny przepis, w którym wskazałby i nazwał etapy postępowania, a po drugie, zawarłby uregulowania dotyczące poszczególnych etapów w następujących po sobie rozdziałach.

Sąd Rejonowy stwierdził ponadto, że z treści art. 38 ust. 2 ustawy o świadczeniach odszkodowawczych z 2014 r. wynika, że postępowanie w przedmiocie ustalenia zaistnienia wypadku oraz odszkodowania wszczyna się w tym samym momencie i jest to jedno postępowanie. Zdaniem Sądu pierwszej instancji, dzielenie postępowania ma sens wyłącznie z punktu widzenia wewnętrznego, porządkującego, gdyż wskazuje, kto w danej chwili zajmuje się postępowaniem wypadkowym (komisja wypadkowa, komisja lekarska, urzędnik organu rentowego, księgowość). Natomiast dla poszkodowanego podział ten nie

ma żadnego znaczenia prawnego. Nie można zresztą uzależniać sytuacji prawnej obywatela od tempa i procedur obiegu dokumentów pomiędzy poszczególnymi osobami biorącymi udział w postępowaniu wypadkowym. Uzależnianie sytuacji obywatela od daty innej niż data wypadku, będącego zdarzeniem losowym, niezależnym ani od niego samego ani od jakiegokolwiek organu państwa, jest natomiast niedopuszczalne w świetle przepisów Konstytucji gwarantujących jednostce pewność prawa (przede wszystkim art. 2 i 7 Konstytucji). Sąd Rejonowy ustalił również, że brak jest jakiejkolwiek decyzji organu rentowego o wszczęciu w dniu 14 lipca 2014 r. odrębnego postępowania w przedmiocie przyznania świadczenia. Nie znalazł także nigdzie informacji, że organ poinformował ubezpieczonego w dniu 14 lipca 2014 r., że rozpoczyna nowy etap postępowania. Tymczasem oczywiste jest, że jeżeli dane postępowanie dzieli się na etapy, to strony powinny wiedzieć o rozpoczęciu się kolejnego etapu.

Biorąc pod uwagę przedstawioną wyżej argumentację, Sąd Rejonowy uznał, że w niniejszej sprawie mają zastosowanie uregulowania zawarte w ustawie o odszkodowaniach z 1972 r. Ubezpieczony spełnił zaś przesłanki określone w art. 2 ust. 8 tej ustawy, co uprawniało go do jednorazowego odszkodowania w związku z wypadkiem z dnia 4 lipca 2013 r., pozostającym w związku ze służbą w Policji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 10 czerwca 2016 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez Komendanta Wojewódzkiego Policji od wyroku Sądu pierwszej instancji uchylił ten wyrok i odrzucił odwołanie.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z art. 476 § 2 k.p.c., sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych jest sprawa, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego dotyczącej: ubezpieczeń społecznych, emerytur i rent, innych świadczeń w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, odszkodowań przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową albo służbą w Policji lub Służbie Więziennej. Sprawami tego rodzaju są również sprawy wszczęte na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie oraz sprawy, od których wniesiono odwołanie od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, sprawy o roszczenia ze stosunków prawnych

między członkami otwartych funduszy emerytalnych a tymi funduszami lub ich organami oraz sprawy ze stosunków między emerytami lub osobami uposażonymi w rozumieniu przepisów o emeryturach kapitałowych a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Aby mówić o dopuszczalności drogi sądowej należy zatem ustalić, czy odwołanie od decyzji Komendanta Głównego Policji jest żądaniem rozstrzygnięcia sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 k.p.c. w związku z art. 476 k.p.c.

Sąd drugiej instancji przypomniał, że wyrokiem z dnia 4 grudnia 2015 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w [...] z dnia 31 lipca 2015 r. zmieniający decyzję Komendanta Głównego Policji w Warszawie, wskazując, że Komendant Główny Policji nie jest organem rentowym w stosunku do ubezpieczonego, jako że nie jest uprawniony do wydania decyzji w sprawie jednorazowego odszkodowania.

Zdaniem Sądu Okręgowego, konsekwencją tego jest brak możliwości zaskarżenia decyzji Komendanta Głównego Policji z dnia 18 marca 2015 r., unieważniającej decyzję [...] Komendanta Wojewódzkiego Policji, gdyż nie jest to decyzja organu rentowego w rozumieniu art. 476 § 2 i 3 k.p.c. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ubezpieczony domaga się jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku w związku z pełnieniem służby w Policji. Prawo do tego świadczenia nie zostało merytorycznie rozstrzygnięte przez właściwy organ rentowy. Decyzja [...] Komendanta Policji o przyznaniu jednorazowego odszkodowania w kwocie 13.400 zł. została unieważniona przez Komendanta Głównego Policji. Decyzja w sprawie przyznania czy odmowy przyznania świadczenia nie zapadła i postępowanie nie zostało zakończone. W orzecznictwie przyjmuje się, że dochodzenie przed sądem prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, jest niedopuszczalne (z wyjątkiem przewidzianym w art. 477⁹ § 4 k.p.c.), a treść decyzji, od której wniesiono odwołanie, wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu.

W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy, ponownie rozpoznając sprawę, nie ocenił skutków decyzji Komendanta Głównego Policji w zakresie decyzji organu rentowego - [...] Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 17 lipca 2014 r. nr 66/P/2014. A miało to istotne znaczenie, gdyż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania wyznacza wyłącznie decyzja organu rentowego bądź kwestia niewydania decyzji. Dopiero wówczas, w razie

odwołania do sądu, sprawa taka staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 i art. 2 k.p.c. podlegającą rozpoznaniu według reguł właściwych dla tej kategorii i dopiero po zakończeniu postępowania przed sądem powszechnym wraca do postępowania administracyjnego. W konsekwencji, przedmiotem kontroli, mimo zmiany strony i zainicjowania udziału organu rentowego, pozostała nadal decyzja wydana przed podmiot, który organem rentowym nie jest. W toku ponownego rozpoznania sprawy nie doprecyzowano odwołania w sposób mogący skutecznie merytorycznie rozstrzygnąć o roszczeniu odwołującego się. Materiał zgromadzony w sprawie prowadzi do ustalenia, że postępowanie w sprawie jednorazowego odszkodowania nie zakończyło się. Brak decyzji organu rentowego może więc skutkować jedynie rozstrzygnięciem w sprawie wszczętej na skutek niewydania przez organ rentowy decyzji we właściwym terminie, jeśli termin został przekroczony. Takie żądanie nie zostało jednak zgłoszone w niniejszej sprawie. Powyższe implikuje konieczność odrzucenia odwołania wobec braku organu właściwego do jego rozpoznania na zasadzie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. i uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, na zasadzie art. 386 § 3 k.p.c.

Ubezpieczony D.W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną na postanowienie Sądu Okręgowego w [...] z dnia 10 czerwca 2016 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 1 k.p.c. w związku z art. 476 § 2 k.p.c. i w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez nierozpoznanie istoty sprawy w następstwie błędnego przyjęcia, że sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej i na tej podstawie odrzucenie odwołania skarżącego od decyzji Komendanta Głównego Policji stwierdzającej nieważność decyzji nr 66/2014 [...] Komendanta Wojewódzkiego Policji z dnia 17 lipca 2014 r., a także naruszenie prawa materialnego, to jest art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji w związku z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że brak jest merytorycznej decyzji organu rentowego w przedmiocie rozstrzygnięcia o prawie do jednorazowego odszkodowania.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i przyznanie ubezpieczonemu jednorazowego odszkodowania w kwocie 13.140,00 zł za doznany w dniu 4 lipca 2013 r. w wyniku wypadku w drodze z miejsca zamieszkania do miejsca służby 18% trwały uszczerbek na zdrowiu oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia „ze zniesieniem postępowania” i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem prawny występujący w przedmiotowej sprawie został już rozstrzygnięty uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego dnia 23 marca 2011 r., I UZP 3/10 (OSNP 2011 nr 17-18, poz. 233), której nadano moc zasady prawnej. Zgodnie z tezą tej uchwały, od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (organu rentowego), wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych.

Zdaniem Sądu Najwyższego w obecnym składzie, uchwała ta, choć bezpośrednio dotyczy decyzji wydawanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ma jednak charakter uniwersalny i dotyczy przedmiotowo wszystkich spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych wymienionych w art. 476 § 2 k.p.c. Wymaga bowiem podkreślenia, że zgodnie z art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wymienione w tym przepisie decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Z zastosowaniem takich samych zasad są zaś wydawane również decyzje „unieważniające” przez inne organy rentowe określone w art. 476 § 4 k.p.c., w tym wojskowe organy emerytalne

oraz organy emerytalne resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, a także – co szczególnie istotne w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy – inne organy wojskowe i organy resortów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości właściwe do wydania decyzji w sprawach, o których mowa w § 2 tego przepisu (§ 4 pkt 3). Sąd Najwyższy w powołanej uchwale wyraził natomiast pogląd, że należy zwrócić uwagę na teleologiczne dopasowanie regulacji ustawy systemowej do regulacji postępowania cywilnego. Odnosi się to między innymi do zdefiniowania sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jako tej, w której wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych (por. art. 476 § 2 k.p.c.). W dopełnieniu tej definicji mowa jest o tym, że mają to być decyzje „dotyczące” określonych przedmiotów (np. ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia rodzinnego, innych świadczeń w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych). Sprawą „dotyczącą” ubezpieczeń społecznych jest każda decyzja Zakładu w zakresie indywidualnych spraw (art. 83 ust. 1 ustawy systemowej), każda decyzja w tym zakresie, chociażby jej wydanie poprzedziła inna decyzja (art. 83a ust. 1 i 2 ustawy systemowej). (...) Jeżeli prawo lub obowiązek stwierdzone było decyzją, to jej „unieważnienie”, chociaż odnosi się do decyzji „unieważnionej”, to przecież odnosi się także, a nawet przede wszystkim, do prawa lub obowiązku poprzednio stwierdzonego. „Dotyczy” więc przedmiotu, o którym mowa tak w art. 83 ust. 1 ustawy systemowej, jak i w art. 476 § 2 k.p.c. Bliższy wgląd w podstawy rozpoznania odwołania od decyzji dotyczącej unieważnienia decyzji poprzednio przez Zakład wydanej potwierdza powyższe spostrzeżenie. Sąd rozpoznający odwołanie na zasadach procesu cywilnego uzyskuje wyjaśnienie przewidzianych w Kodeksie postępowania administracyjnego przesłanek „stwierdzenia nieważności decyzji” (art. 156 § 1 k.p.a.). Jeżeli one zachodzą, np. decyzja została skierowana do osoby niebędącej stroną w sprawie, albo wydana została bez podstawy prawnej lub z rażącym naruszeniem prawa, to znaczy, że stwierdzone tą decyzją prawo lub zobowiązanie jest inne od stwierdzonego i dlatego to wadliwe stwierdzenie podlega „unieważnieniu”. Chociaż bezpośrednim przedmiotem postępowania jest wadliwa decyzja Zakładu, to nie sposób rozpoznać tego przedmiotu bez także bezpośredniego wglądu w stosunek prawny ubezpieczenia społecznego, w jego treść. Okazuje się zatem, że zasada „przeniesienia” sprawy na etap postępowania

sądowego na skutek „zwykłego odwołania” (od decyzji o bezpośrednim przedmiocie co do prawa lub zobowiązania) działa tak samo i w tym wypadku. Z tego punktu widzenia zasada wyjaśnienia sprawy przez sąd ubezpieczeń społecznych, wyjaśnienia jej istoty dotyczącej prawa, zobowiązania albo roszczenia strony znajduje właściwe zwieńczenie w kompetencji tego sądu do oddalenia odwołania, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia (art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.) albo zmiany zaskarżonej decyzji w całości lub w części i orzeczenia co do istoty sprawy (art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.).

W powołanej uchwale stwierdzono ponadto, że w określonych w art. 477¹⁴ k.p.c. formach rozstrzygnięcia: o zasadności odwołania, że sąd bezpodstawne odwołanie oddala, natomiast uwzględniając odwołanie - zmienia zaskarżoną decyzję i „orzeka co do istoty sprawy” wyraża się zasada trybu odwoławczego w sprawach ubezpieczeń społecznych, że ubezpieczony odwołujący się od decyzji Zakładu uzyskuje przeniesienie sprawy na drogę cywilnego postępowania sądowego, postępowania wyposażonego w środki umożliwiające wyjaśnienie okoliczności faktycznych (stanu faktycznego) i kwestii prawnomaterialnych (wykładni i zastosowania prawa). Dodać do tego jeszcze trzeba dwuinstancyjną - w systemie apelacyjnym - strukturę postępowania sądowego i jej gwarancyjne zwieńczenie postępowaniem kasacyjnym przed Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy w powołanej uchwale przypomniał również, że wyposażenie sądu ubezpieczeń społecznych w kompetencję merytorycznego rozstrzygania spraw ubezpieczenia społecznego („Sąd oddala odwołanie” albo „orzeka co do istoty sprawy”) dotyczy każdej sprawy, także sprawy wynikającej z odwołania od decyzji w przedmiocie unieważnienia decyzji, o której mowa w art. 83a ust. 2 ustawy systemowej. Formuła z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekania co do istoty sprawy jest ujęta wystarczająco ogólnie, ażeby można ją stosować do sprawy o każdym jej przedmiocie, tak dotyczącym wprost uprawnienia (obowiązku) z zakresu ubezpieczenia społecznego jak i „unieważnienia” decyzji Zakładu rozstrzygającej o uprawnieniu (obowiązku) z zakresu ubezpieczenia społecznego.

Sąd Najwyższy, co szczególnie znamienne w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, w powołanej uchwale krytycznie odniósł się również do poglądu wyrażonego w uchwale z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UZP 3/10 (OSNP 2010 nr 17-18,

poz. 217), zgodnie z którym w sprawie z odwołania od decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego odmawiającej stwierdzenia nieważności decyzji tego Biura podjętej po 1 stycznia 1999 r., droga sądowa przed sadem powszechnym jest niedopuszczalna (art. 31, art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin). Sąd Najwyższy w powiększonym składzie podkreślił przy tym, że analiza językowo-logiczna i funkcjonalna systemu prawnego postępowania w indywidualnych sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie uzasadniają tezy, że postępowanie odwoławcze od decyzji Zakładu wydawanych na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej jest tak istotowo odmienne od zwykłego postępowania odwoławczego w tych sprawach, że zachodzi potrzeba wyłączenia drogi sądowej przed sądami ubezpieczeń społecznych. Tak pełnej i odpowiadającej zasadom stosunku ubezpieczenia społecznego ochrony nie zapewniłaby - według alternatywnego modelu interpretacji przedmiotowego trybu odwoławczego - właściwość sądu administracyjnego, który w zasadzie nie przeprowadza dowodów i działa wyłącznie kasacyjnie.

Uwzględniając przedstawioną wyżej argumentację i w pełni ją aprobuując, a także odnosząc ją do okoliczności faktycznych niniejszej sprawy, Sąd Najwyższy w obecnym składzie uznaje zatem, że choć zaskarżona w tej sprawie decyzja Komendanta Głównego Policji z dnia 18 marca 2015 r. jest decyzją stwierdzającą nieważność wcześniej wydanej i niezaskarżonej, a przez to ostatecznej decyzji [...] Komendanta Policji, przyznającej skarżącemu jednorazowe odszkodowanie z tytułu uszczerbku na zdrowiu będącego skutkiem wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby w Policji, to jednak przedmiotowo bez wątpienia dotyczy owego odszkodowania. Jest więc decyzją w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, o której mowa w art. 476 § 2 pkt 5 k.p.c., a w konsekwencji tego sprawa zainicjowana tym odwołaniem jest (w znaczeniu formalnym) sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Dlatego też, wbrew odmiennemu pogładowi Sądu drugiej instancji, odwołanie od takiej decyzji winno być rozpoznane przez sąd ubezpieczeń społecznych (sąd powszechny) według reguł postępowania przewidzianych w Księdze pierwszej, Tytule VII, Dziale III Kodeksu postępowania cywilnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego, przedstawionemu wyżej stanowisku nie może stać na przeszkodzie to, że zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję wydał Komendant Główny Policji, który jest wprawdzie organem rentowym w rozumieniu art. 476 § 4 pkt 3 k.p.c., ale jedynie w stosunku do osób wymienionych w art. 34 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych (w poprzednim stanie prawnym w stosunku do osób wymienionych w § 2 pkt 2 i 3 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie przyznawania i wypłaty odszkodowań przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Biurze Ochrony Rządu), a nie w odniesieniu do funkcjonariuszy (takich jak skarżący) wymienionych w art. 34 ust. 1 pkt 7 tej ustawy (w poprzednim stanie prawnym w odniesieniu do funkcjonariuszy wymienionych w § 2 pkt 4 powołanego rozporządzenia) – tu organem właściwym jest komendant wojewódzki Policji. Decyzja Komendanta Głównego Policji (działającego w tym przypadku jako organ nadrzędny) nie przestaje bowiem być decyzją w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych tylko z tej przyczyny, że stwierdza nieważność poprzedzającej ją ostatecznej decyzji dotyczącej odszkodowania przysługującego w razie wypadków pozostających w związku ze służbą w Policji (art. 476 § 2 pkt 5 k.p.c.), skoro w następstwie jej wydania pozbawiono skarżącego odszkodowania, do którego prawo zostało mu uprzednio przyznane. Przeciwnie, nadal jest taką decyzją, ponieważ dotyczy przedmiotowo prawa do świadczenia wymienionego w art. 476 § 2 pkt 5 k.p.c. Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o świadczeniach odszkodowawczych z 2014 r., od decyzji w sprawie przyznania tych świadczeń przysługuje zaś odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Wspomniana ustawa nie zawiera natomiast regulacji przewidujących wydanie decyzji, na którą służyłaby skarga do sądu administracyjnego. Sąd Najwyższy dostrzega równocześnie, że w orzecnictwie sądów administracyjnych pogląd ten jest utrwalony (por. m.in. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 10 listopada 2015 r., I OSK 2262/15, LEX nr 1915453 oraz postanowienia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie: z dnia 19 listopada 2010 r.,

II SA/Wa 1485/10, LEX nr 771942 i z dnia 30 sierpnia 2017 r., II SAB/Wa 257/17, LEX nr 2358466).

Podsumowując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy stoi zatem na stanowisku, że ma rację skarżący, zarzucając zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 1 k.p.c. i art. 476 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zauważa równocześnie, że wskutek naruszenia tych przepisów doszło do nierozpoznania istoty niniejszej sprawy, którą jest roszczenie o prawo do jednorazowego odszkodowania. Uznając, że w sprawie tej zachodzi niedopuszczalność drogi sądowej w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c., Sąd drugiej instancji całkowicie zaniechał bowiem zbadania materialnoprawnej podstawy zgłoszonego przez skarżącego roszczenia, poprzestając na (błędym) przyjęciu negatywnej przesłanki procesowej niweczącej możliwość prowadzenia postępowania przed sądem powszechnym. Z tej przyczyny za przedwczesne na tym etapie postępowania Sąd Najwyższy uznaje rozpoznanie powołanych w rozpatrywanej skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia prawa materialnego, to jest art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o odszkodowaniach przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą w Policji w związku z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą. Ocena prawidłowości zastosowania tych przepisów będzie bowiem możliwa dopiero przy ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd drugiej instancji, w ramach którego dojdzie rozpoznania jej istoty. Oznacza to, że uwzględnienie podniesionych w rozpatrywanej skardze kasacyjnej zarzutów naruszenia przepisów postępowania musi prowadzić do wydania wyroku kasatoryjnego.

Kierując się zatem przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 386 § 4 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swego wyroku.

